

Yleistä

Evira on ohjeistanut lihentarkastuksesta: ”Ohje lihan arvostelusta lihentarkastuksen yhteydessä” Eviran ohje 16002/2:

https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elintarvikkeet/laitokset/liha/eviran_ohje_16002_2.pdf

Lihan arvostelusta annettu ohje jää voimaan ja tällä ohjeen liitteellä ohjeistetaan löydösten kirjaamisesta kuukausiyhdistelmään. Kuukausiyhdistelmällä kerätään tietoa sellaisista eläinten yleisimmistä tautitiloista, jotka ovat tuotannon kannalta tai taloudellisesti merkittäviä, tai toimivat eläinten hyvinvointi-indikaattoreina.

Tässä ohjeessa on tehty lihentarkastuksen kuukausiyhdistelmässä oleville sairastavuustiedoille joitakin linjauksia, joiden avulla lihentarkastuslöydösten määrittely ja kirjaaminen pyritään saamaan mahdollisimman yksiselitteiseksi ja yhtenäiseksi eri teurastamoissa. Kirjaamisohje viittaa vain ao. löydökseen. Jos ruhossa on muita löydöksiä, kuten merkkejä yleisinfektiosta, ne kirjataan erikseen ja otetaan huomioon ruhon kokonaisarvostelussa.

Osapoisto ruhosta merkitään punaisen lihan eläinlajeilla kuukausiyhdistelmään osittain hylättynä ruhona, jos poistettava osa on ≥ 500 g. Jos ruhopaino on arvioituna alle 50 kg, voidaan osapoisto ruhosta merkitä kuukausiyhdistelmään osittain hylättynä ruhona, vaikka poistettava osa olisi alle 500 g.

Lihentarkastuksen kuukausiyhdistelmässä on tavoitteena kerätä tietoa lihentarkastuslöydöksistä mahdollisimman yhdenmukaisesti eri teurastamoilla teurastetuista eläimistä. Eviralle on merkittävää saada tieto eläinten sairastavuudesta eläinten hyvän terveystason seuraamiseksi ja elintarviketurvallisuuden turvaamiseksi. Sairastavuus saattaa heikentää eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarviketurvallisuutta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (6/EEO/2012) sikojen sairastavuuden seurannasta säädetään, että sairastuvuustiedot on ilmoitettava, vaikka ne eivät vaikuttaisi lihentarkastuspäätökseen (6 §).

LIHASIAT JA EMAKOT					
Lihantarkastuslöydös kuukausiyhdistelmässä	Merkintäkriteerit/ syyt	Hylätty osa / osahylkäys /koko hylkäys	Lihantar- kastus koodi	Kirjausohje	Perustelu
Sydänpussintulehdus	Yhdistetään löydösten diagnoosit ja merkitään kaikki (211, 212) sydänpussintulehdusten löydökset samalla koodilla	hylkäys/ muuttuneet muut eläimen osat (elimet)	212	Kirjataan aina, jos lihantarkastuksessa havaitaan muutos.	Sairastavuuden seuranta: Seurantavelvollisuus siällä, 6/EEO/2012.
Keuhkokalvontulehdus Pleuriitti	Muutoksen halkaisija keuhkokalvossa 3 cm tai suurempi	hylkäys/ muuttuneet muut eläimen osat keuhkokalvo poistetaan	210	Kirjataan, jos keuhkokalvo poistetaan vähintään toisesta ruhonpuolikkaasta. Kalvon poisto aina, kun muutos suurempi kuin 3 cm	Sairastavuuden seuranta: Seurantavelvollisuus siällä, 6/EEO/2012.
Keuhkotulehdus Pneumonia	Halkaisijaltaan noin 2 cm tai suuremmat muutokset merkitään. Kovat pesäkkeet ovat useimmiten pneumoniaa. Pehmeät verenpurkaumat ovat mahdollisesti seurausta teurastuksesta. Seurataan keuhkolohkojen kärkien tiivistymistä. Huomioitava löydökset: – Porsasyskään viittavia muutoksia (205)	hylkäys/ muuttuneet muut eläimen osat	201	Kirjataan, jos muutokset keuhkoissa n. 2 cm tai suuremmat ja/tai keuhkolohkojen kärjet tiivistyneet.	Sairastavuuden seuranta: Seurantavelvollisuus siällä, 6/EEO/2012. Elintarviketurvallisuusriski.

	– <i>A. pleuropneumoniae</i> (206) Käytännössä kirjataan kaikki keuhkomuutokset, myös 205 ja 206, lihantarkastuksen kuukausiyhdistelmässä pneumonia-ryhmään 201.			Merkitään erikseen teurastamon tietoihin ”Porsasyskään viittavia muutoksia” koodilla (205) tai <i>A.pleuropneumoniae</i> (206).	MMMa 1010/2013 3 § sikojen ilmoitettavat taudit. Havainnot mainitusta eläintaudeista on sisällytettävä oman alueen Aluehallintovirastoon tehtävään eläintautilain (16§) mukaiseen kuukausi-ilmoitukseen.
Suolinkaisvaurio	Maksa puhdistetaan 2-5 viillolla, jos mahdollista. Jos maksasta näin joudutaan hylkäämään yli 1/3, se hylätään kokonaan.	koko maksan hylkäys	405	Kirjataan suolinkaisvauriot aina, jos maksa hylätään.	Sairastavuuden seuranta: Seurantavelvollisuus sialla, 6/EEO/2012
Niveltulehdus	Märkivät ja tulehdukselliset niveltulehdukset merkitään aina. Osahylkäys nivelen alueella on tehtävä aina riittävän laajana. Jos useita tulehtuneita suuria niveliä eri puolilla ruhoa; moniniveltulehdus, hylätään koko ruho.	osahylkäys/ muuttuneet ruhon osat kokoruhohylkäys	601	Kirjataan niveltulehdus aina, jos tehdään osahylkäys Kirjataan aina	Sairastavuuden seuranta: Seurantavelvollisuus sialla, 6/EEO/2012. Ilmoitus Aluehallintovirastoon, jos tuottajan lähettämässä lihasoissa esiintyy niveltulehduksia puolen vuoden ajanjaksolla enemmän kuin 2 x teurastamon keskiarvo. Elintarviketurvallisuusriski. Hyvinvointiriski.

<p>Paise/paiseita</p>	<p>Yksittäiset paiseet</p> <p>Useita samaan alkuperään viittaavia paiseita eri puolilla ruhoa, yleistyneen tulehduksen riski</p>	<p>osahylkäys/ muuttuneet ruhon osat kokoruhohylkäys</p>	<p>123</p>	<p>Kirjataan yksittäinen paise, jos havaitaan ruhossa osahylkäyksen aiheuttava paise</p> <p>Kirjataan aina</p>	<p>Sairastavuuden seuranta: Seurantavelvollisuus sialla, 6/EEO/2012.</p> <p>Ilmoitus Aluehallinto-virastoon, jos tuottajan lähettämissä lihasoissa esiintyy märkäpesäkkeitä puolen vuoden ajanjaksolla enemmän kuin 2 x teurastamon keskiarvo.</p> <p>Elintarviketurvallisuusriski. Hyvinvointiriski.</p>
<p>Hännänpurenta</p>	<p>Akuutti hännänpurenta (918) ja</p> <p>Parantunut hännänpurentaan viittaava vaurio (919) merkitään selvässä tapauksessa.</p>	<p>osahylkäys/ muuttuneet ruhon osat</p> <p>(tarvittaessa kokoruhohylkäys)</p>	<p>918 tai 919</p>	<p>Kirjataan aina, jos havaitaan hännänpurenta lihantarkastuksessa</p>	<p>Sairastavuuden seuranta: Seurantavelvollisuus sialla, 6/EEO/2012.</p> <p>Elintarviketurvallisuusriski. Hyvinvointiriski.</p> <p>Ilmoitus AVlin, jos tuottajan lähettämissä lihasoissa esiintyy hännänpurentaa puolen vuoden ajanjaksolla enemmän kuin 2 x teurastamon keskiarvo.</p> <p>Jos tilan sikojen häntiä typistetty, tieto typistyksestä sekä terveydenhuoltoon että läänineläinlääkärille.</p>

					Pahasti syöty kraatteri hännän tilalla tai muu vakava hännänpurenta: Aina päätös kuljetuskunnottomuudesta ja eläinsuojeluilmoitus Aluehallintovirastoon.
Lapahaavauma	<p>Voidaan arvostella <i>ante mortem</i>-tarkastuksessa, jos eläin saadaan tunnistettua.</p> <p>Merkittävää on lapahaavauman syvyys seuraavan asteikon mukaan. Erotettava nahan läpi menevä lapahaavauma, ihonalaiskudoksen läpi menevä lapahaavauma ja laajat, tulehtuneet, luuhun asti ulottuvat lapavauriot</p>	osahylkäys tai kokoruhohylkäys eläimen yleiskunnosta riippuen	920	Kirjataan aina, jos havaitaan lihantarkastuksessa (<i>ante mortem</i>) vähintään nahan läpi menevä lapahaavauma.	<p>Sairastavuuden seuranta: Seurantavelvollisuus siällä, 6/EEO/2012. Elintarviketurvallisuusriski. Hyvinvointiriski.</p> <p>Jos lapahaavauma on laaja ja tulehtunut, tulee tehdä päätös kuljetuskunnottomuudesta ja eläinsuojeluilmoitus Aluehallintovirastoon.</p>

NAUDAT					
Lihantarkastuslöydös kuukausiyhdistelmässä	Merkintäkriteerit/ syyt	Hylätty osa / osahylkäys /koko hylkäys	Lihan- tarkastus koodi	Kirjausohje	Perustelu
Erittäin likainen eläin	LK 2-likainen, huomioidaan teurastuksessa erityistoimenpitein LK 3-hylätään ante mortem-tarkastuksessa, viimeistään linjalla	LK 3 kokoruhohylkäys	18	Ilmoitetaan kuukausiyhdistelmään erittäin likaisina ne eläimet luokasta 2 ja 3, joista tehdään eläinsuojeluilmoitus Aluehallintovirastoon.	Hyvinvointiriski. Elintarviketurvallisuusriski. Eviran ohje nautojen puhtauden valvonnasta teurastamoissa (16050/1) LK 3, likaiset, hylätyt - aina eläinsuojeluilmoitus Aluehallintovirastoon.
Paise/paiseita	Ruhossa olevat paiseet	osahylkäys/ muuttuneet ruhon osat	123	Kirjataan, jos havaitaan ruhossa osahylkäyksen aiheuttava paise lihentarkastuksessa	Elintarviketurvallisuusriski.
Pneumonia	Mukaan lukien akuutti tai krooninen pneumonia, kapseloituneet abskessit, nekroosit ja krooninen pneumonia, ei merkkejä yleisinfektiosta Voimakas tulehdus ja merkkejä yleisinfektiosta	hylkäys/ muuttuneet muut eläimen osat (elimet) kokoruhohylkäys	201	Kirjataan aina, jos pneumoniaa havaitaan lihentarkastuksessa	Elintarviketurvallisuusriski.

Pleuriitti	Usein sekundaarinen pneumoniale, paikallinen muutos (< 25 %) <i>pleura parietalesta</i>	hylkäys/ muuttuneet muut eläimen osat	210	Kirjataan aina, jos pleuriitti havaitaan lihantarkastuksessa	Elintarviketurvallisuusriski.
Distomatoosi	Iso ja pieni maksamato	koko maksan hylkäys	406	Kirjataan aina, jos havaitaan lihantarkastuksessa	Isosta maksamadosta (<i>Fasciola hepatica</i>) kuukausittainen ilmoitusvelvollisuus Aluehallintovirastoon.
Artriitti tai artroosi	Nivelen alue poistetaan kokonaan, jos nivelen alue tulehtunut, nivelneste sameaa tai kokkareista. Useampi tulehtunut nivel, merkkejä yleisinfektiosta	osahylkäys/ muuttuneet ruhon osat kokoruhohylkäys	601 tai 602	Kirjataan aina, jos tehdään osapoisto. Huomioitava riittävä nivelen alueen puhdistus.	Elintarviketurvallisuusriski.
Eosinofiilinen myosiitti yms. sarkosporidioosi tai muihin loisiin (esim. sukkulamatoihin) viittaavat löydökset	Paikalliset muutokset Laajat muutokset tai jos yleistila muuttunut, hylätään koko ruho	kokoruhohylkäys tai osahylkäys/ muuttuneet ruhon ja muut eläimen osat	614 (eos. myosiitti) 849 (sarkosporidioosi) 704 (muut loiset)	Kirjataan aina, jos havaitaan lihantarkastuksessa lihaksessa loislöydöksiä tai loisepäily.	Elintarviketurvallisuusriski
Kuihtuminen, kaheksia	Ihonalaisen ja ruumiinontelon rasvan häviäminen, lihaksiston häviäminen. Sydämen alueelta (perikardium) rasvat hävinneet, putkiluiden rasva vetistä, seroosi atrofia.	kokoruhohylkäys	114	Kirjataan aina, jos havaitaan lihantarkastuksessa. Seroosi atrofia varmistettava putkiluun sisällön muuttuminen	Hyvinvointiriski. Jos on epäily eläinsuojelulainsäädännön rikkomisesta tilalla, ilmoitettava Aluehallintovirastoon.

<p>Murtumat</p>	<p>Koodilla ilmoitetaan akuutit ja krooniset murtumat (605 ja 606).</p> <p>Poikkeus: Kuoleman jälkeen syntyneet murtumat teurastusvirheitä</p> <p>Avomurtuman yhteydessä tarvittaessa bakteriologinen tutkimus</p>	<p>osahylkäys/ muuttuneet ruhon osat</p>	<p>604</p>	<p>Kirjataan aina, jos havaitaan murtuma lihantarkastuksessa</p>	<p>Hyvinvointiriski. Jos epäily eläinsuojelulainsäädännön rikkomisesta tilalla, tarvittaessa päätös kuljetuskunnottomuudesta ja ilmoitettava Aluehallintovirastoon.</p> <p>El.suojeluA 396/96, 39 § Kiireellisesti teurastettavat eläimet: teurastus 2 h kuluessa</p>
<p>Ruhjeet ja vertymät -akuutit ja krooniset</p>	<p>Koodilla merkitään akuutit ja krooniset ruhjeet ja vertymät (609 ja 610).</p> <p>Poikkeus: Teurastamolla tulleet tuoreet ruhjeet teurastusvirheitä</p>	<p>osahylkäys/ muuttuneet ruhon ja eläimen muut osat</p>	<p>608</p>	<p>Kirjataan, jos havaitaan lihantarkastuksessa ruhje tai vertymä, joissa tehdään osahylkäys.</p>	<p>Elintarviketurvallisuusriski. Hyvinvointiriski. Jos epäily eläinsuojelulainsäädännön rikkomisesta tilalla, ilmoitettava Aluehallintovirastoon.</p>

LAMPAAT JA VUOHET					
Lihantarkastuslöydös kuukausiyhdistelmässä	Merkintäkriteerit / syyt	Hylätty osa / osahylkäys / koko hylkäys	Lihantar- kastus koodi	Kirjausohje	Perustelu
Erittäin likainen eläin	LK 2-likainen, huomioidaan teurastuksessa erityistoimenpitein LK 3-hylätään <i>ante mortem</i> -tarkastuksessa, viimeistään linjalla. LK 2 eläimen villa tai karvat voidaan ajaa erityistoimenpiteenä ja LK 3 eläimen teurastuksen ehtona on eläimen villan tai karvan ajaminen.	kokoruhohylkäys	18	Ilmoitetaan kuukausiyhdistelmään erittäin likaisina ne eläimet luokasta 2 ja 3, joista tehdään eläinsuojeluilmoitus Aluehallintovirastoon.	Hyvinvointiriski. Elintarviketurvallisuusriski. Eviran ohje nautojen puhtauden valvonnasta teurastamoissa (16050/1) LK 3, likaiset, hylätyt - aina eläinsuojeluilmoitus Aluehallintovirastoon.
Paise/paiseita	Ruhossa olevat paiseet	osahylkäys/ muuttuneet ruhon osat	123	Kirjataan, jos havaitaan ruhossa osahylkäyksen aiheuttava paise lihantarkastuksessa	Elintarviketurvallisuusriski.
Artriitti tai artroosi	Nivelen alue poistetaan kokonaan, jos nivelen alue on tulehtunut, nivelneste sameaa tai kokkareista. Useampi tulehtunut nivel, merkkejä yleisinfektiosta	osahylkäys/ muuttuneet ruhon osat kokoruhohylkäys	601 tai 602	Kirjataan aina, jos tehdään osapoisto Huomioitava riittävä nivelen alueen puhdistus.	Elintarviketurvallisuusriski.
Kuihtuminen, kaheksia	Ihonalaisen ja ruumiinontelon rasvan häviäminen, lihaksiston häviäminen. Sydämen alueelta (perikardium) rasvat hävinneet, putkiluiden rasva vetistä, seroosi atrofia. Päälöydös vetinen liha ja/tai seroosi atrofia.	kokoruhohylkäys	114	Kirjataan aina, jos havaitaan lihantarkastuksessa. Seroosi atrofia varmistettava putkiluun sisällön muuttuminen.	Hyvinvointiriski. Jos epäily eläinsuojelulainsäädännön rikkomisesta tilalla, ilmoitettava Aluehallintovirastoon.

<p>Murtumat</p>	<p>Koodilla ilmoitetaan akuutit ja krooniset murtumat (605 ja 606). Poikkeus: kuoleman jälkeen syntyneet murtumat teurastusvirheitä</p> <p>Avomurtuman yhteydessä tarvittaessa bakteriologinen tutkimus</p>	<p>osahylkäys/ muuttuneet ruhon osat</p>	<p>604</p>	<p>Kirjataan aina, jos havaitaan murtuma lihantarkastuksessa</p>	<p>Hyvinvointiriski. Jos epäily eläinsuojelulainsäädännön rikkomisesta tilalla, tarvittaessa päätös kuljetuskunnottomuudesta ja ilmoitettava Aluehallintovirastoon.</p> <p>El.suojeluA 396/96, 39 § Kiireellisesti teurastettavat eläimet: teurastus 2 h kuluessa</p>
<p>Ruhjeet ja vertymät</p>	<p>Koodilla merkitään akuutit ja krooniset ruhjeet ja vertymät</p> <p>Poikkeus: teurastamalla tulleet tuoreet ruhjeet teurastusvirheitä.</p>	<p>osahylkäys/ muuttuneet ruhon ja eläimen muut osat</p>	<p>608</p>	<p>Kirjataan, jos havaitaan lihantarkastuksessa ruhje tai vertymä, joissa tehdään osahylkäys.</p>	<p>Elintarviketurvallisuusriski. Hyvinvointiriski. Jos epäily eläinsuojelulainsäädännön rikkomisesta tilalla, ilmoitettava Aluehallintovirastoon.</p>